O‘zMU XABARLARI
ВЕСТНИК НУУз
ACTA NUUz

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI ILMIY JURNALI

JURNAL
1997 YILDAN
CHIQA
BOSHLAGAN

2026

14

Ijtimoiy-
gumanitar
fanlar turkumi

Bosh muharrir:

MADJIDOV I.U.– t.f.d., professor.

Bosh muharrir o‘rinbosari:

ERGASHOV Y.S.– f-m.f.d., professor.

Tahrir hay’ati:

Sagdullayev A.S. – t.f.d., akademik (O‘zbekiston)
Suleymanov R.X. – t.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Murtazayeva R.H. – t.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Musayev N.U. – t.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Urakov D.J. – t.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Xolikulov A.B. – t.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Zuyev A.S. – t.f.d., prof.(Rossiya)
Jesus Gil Fuensanta. – t.f.d., prof. (Ispaniya)
K.Yildirim. – t.f.d., prof. (Turkiya)
Muxamedova D.G. – psix.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Safayev N.S. – psix.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Rasulov A.I. – psix.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Tashimova F.S. – psix.f.d., prof.(Qozog‘iston)
Madayeva Sh.O. – f.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Nishanova O.Dj. – f.f.d., prof. (O‘zbekiston)
To‘xtayev X.P. – f.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Sobirova U.F. – sots.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Xudaykulov H.J. – ped.fan.d., prof. (O‘zbekiston)
Miroslav Ballay – PhD, prof.(Slovakiya)
Shirinova R.X. – fil.f.d., professor. (O‘zbekiston)
Siddiqova I.A. – fil.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Sadullayeva N.A. – fil.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Arustamyan Y.Y. – fil.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Markov A.V. – fil.f.d., prof. (Rossiya)
Boltaboyev H. – fil.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Abdurahmonova N.Z. – fil.f.d., prof. (O‘zbekiston)
Pardayev Z.A. – fil.f.f.d., dots. (O‘zbekiston)

Mas’ul kotib: PARDAYEV Z.A.

TOSHKENT – 2026

MUNDARIJA

Tarix

Askarov M. Identiklikni o‘rganishda tarixiy-antropologik yondashuvlar ... 3
G‘ofurov H. Yangi O‘zbekiston sharoitida maktabgacha ta’lim tizimining strategik taraqqiyoti ... 6
Kattayeva G. Oks sivilizatsiyasi arxeologik xaritasi (Marg‘iyona tarixiy-madaniy viloyati misolida) ... 9
Mahmudova G. Mang‘itlarda hokimiyat legitimatsiyasi ... 12
Muminov A. Lord Jorj N. Kerzon va Jorj Dobsonning zakaspiy harbiy temir yo‘liga siyosiy-strategik bahosi ... 15
Nazarov A. O‘zbekiston milliy arxividagi tarixchi olimlarning shaxsiy fondlari ... 19
Radjabov O. “Bir kamar, bir yo‘l” loyihasi va uning Markaziy Osiyo mamlakatlariga ta’siri ... 22
Raimov A. Markaziy Osiyoda yilqichilik: tarixiy yo‘l va qiyosiy tahlil (1925–1991) ... 25
Rashidov O. Turkiston muxtoriyatining milliy hukumatni himoya qilish uchun kurashi ... 29
Tilavova M. Qaramlik davrida Buxoro Amirligi ma’muriy boshqaruvining o‘zgarishi va uning Zarafshon vodiysi ijtimoiy-iqtisodiy hayotiga ta’siri ... 32
Xatamova R. Sovet hokimiyati davrida gilam sanoatini tashkil etish sabablari ... 36
Xojiqulov N. Mustaqillik davrida O‘zbekistonda agro va ekoturizm taraqqiyoti: muammolar va yechimlar ... 39
Hasanova H. Buxoro xalq Sovet respublikasida fuqaro aviatsiyasining shakllanishi va rivojlanishi (1920–1924-yillar) ... 42
Yaxshiyev A. O‘zbekiston SSRDA XX asrning 30-yillarida madaniy hayot ... 45

Falsafa. Pedagogika. Psixologiya. Metodika. Sotsiologiya. Siyosiy fanlar. Islomshunoslik

Abduvaliyeva M. Oilaviy munosabatlarni huquqiy himoya qilish tushunchasi va huquqiy tabiati ... 48
Abdug‘aniyev O. Boshqaruvda menejer kompetensiyalarini rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik omillari: empirik tahlil ... 51
Arapbayeva D. Ekologik ong fenomenining tarixiy asoslari va zamonaviy ijtimoiy-falsafiy konsepsiyalari ... 54
Ataqulov E. Ekotsid va ekoterrorizmning ijtimoiy-falsafiy mohiyati: qiyosiy tahlil ... 57
Axmedov Q. Emotsional kuyish sindromi tushunchasi va mazmun mohiyati ... 60
Axmedova N., Abdusaidova G. Xorijiy tilni o‘rganishda talabalarning nutqiy to‘siqlarini bartaraf etish va erkin muloqot ko‘nikmalarini shakllantirish ... 63
Axmedova N. Bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining kasbiy va metodik tayyorgarligida refleksiv komponentni rivojlantirish ... 66
Babaxodjayeva N. Oliy ta’lim o‘qituvchilarining sun’iy intellekt kompetensiyalari: tarkibiy komponentlar va shakllantirish bosqichlari ... 68
Barnoyeva N. Developing critical reading skills of ict students through corpus analysis tools ... 71
Begimqulov H. Kasbiy ta’lim pedagog kadrlarining mediakompetentligini takomillashtirishning dasturiy ta’minoti va integratsion ta’lim platformasi ... 74
Beknazarova S., Nomozova N. Innovatsion texnologiyalarning mazmuni va turlari ... 77
Bektashev B. PISA baholash tizimi doirasida ta’lim sifatini oshirishning falsafiy va metodologik asoslari ... 80
Boybekova Sh. Ijtimoiy qadriyatlarning ijtimoiy-falsafiy mohiyati va zamonaviy jamiyatdagi transformatsiyasi ... 83
Vaxobov D. Oliy ta’limning “Tarix” yo‘nalishi talabalarida tarixiy manbalar asosida tafakkur va tahliliy fikrlashni rivojlantirishning didaktik asoslari ... 86
G‘aniyeva Ch. Sharq renessansi davrida va oilaviy munosabatlarning ijtimoiy-barqarorlikka ta‘siri ... 90
Davlatova F. O‘zbek-fransuz diplomatik-huquqiy hujjatlarini qiyosiy germenevtika asosida talqin qilish muammolari ... 93
Dexqonov J. Yuqori malakali taekvondochilarni tayyorlash tizimining ilmiy-metodik asoslari: texnik-taktik tayyorgarlikni takomillashtirishning zamonaviy yondashuvlari ... 96
Djumanqulov A. Raqamli ta’lim muhitida talabalarning axloqiy madaniyatini shakllantirishning pedagogik jihatlari ... 99
Jabborov T. Talabalarning mustaqil ta’lim faoliyatini rivojlantirishda loyihalash ta’lim texnologiyasidan foydalanish metodikasi va uning tajriba-sinov samaradorligi ... 101
Japparov Sh. O‘zbekistonning Markaziy Osiyo davlatlari bilan ko‘p tomonlama hamkorligi: ikki platformali funksional mintaqaviylashuv ... 104
Jo‘rayeva Sh. BMTning global ekologik siyosatdagi roli – zamonaviy chaqiriqlar va institutsional imkoniyatlar ... 107
Ibragimova Sh. Siyosiy mafkura va siyosiy qadriyatlarning sharq mutafakkirlari ta’limotlaridagi talqini ... 111
Ibroximova G. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi tizimida raqamli kompetentlikning funksional-pedagogik o‘rni ... 114
Isanova G. Raqamlashtirish davrida siyosiy kommunikatsiya: an’anaviy ommaviy axborot vositalaridan ijtimoiy tarmoqlargacha ... 117
Karshiyev I. Inson borlig‘ining ekstravert va introvert xususiyatlari K.G.Yung talqinida: falsafiy-pedagogik tahlil ... 120
Komilov R. Yangi O‘zbekistonda milliy nikoh marosimlarini axloqiy-estetik qadriyatga aylantirish vazifalari ... 123
Kushakov F. Texnika borlig‘ining ontologik asoslari va inson faoliyati bilan o‘zaro aloqadorligi ... 126
Qosimov F. Inson kapitali konsepsiyasining ontologik chegaralari va shaxsni iqtisodiy resursga reduksiya qilish muammosining ijtimoiy-falsafiy tahlili ... 129
Quldosheva Sh. Maktabgacha yoshdagi bolalarning emotsional-irodaviy sifatlarini shakllantirishda integral yondashuvning psixologik-pedagogik asoslari ... 132
Mamatqulova K. Dual ta’lim sharoitida kasbiy ta’lim tashkilotlari o‘quvchilarini kasbiy-amaliy kompetensiyalarini shakllantirishning metodik modeli ... 135
Matrazov K. Dual ta’lim sharoitida kasbiy ta’lim tashkilotlari o‘quvchilarini kasbiy-amaliy kompetensiyalarini shakllantirishning metodik modeli ... 138
Mirzakulova N. Umumta’lim maktab o‘quvchilarining organik kimyo fanidan kreativ kompetentligini rivojlantirish metodikasi ... 141
Muminjonova F. Yoshlarning raqamli makon haqidagi ijtimoiy tasavvurlarini shakllantiruvchi psixologik omillar ... 144
Muratova D. Jamiyatda ekologik qadriyatlarning shakllanishi va sotsiomadaniy transformatsiyasi ... 147
Musayev O. Davlat siyosatida millatlararo munosabatlarni rivojlantirishga doir nazariy-metodologik yondashuvlar ... 150
Musayev F. Demokratik huquqiy davlat va fuqarolik jamiyatini barpo etishning zamonaviy yondashuvlari ... 153
Musayeva S. Markaziy Osiyo davlatlari hamkorligi tarixi: tarixiy ildizlar, siyosiy jarayonlar va istiqbollar ... 156
Mustafayeva S. Til madaniyatining falsafiy mohiyati va kommunikativ mas’uliyat mezonlari ... 159
Muxammadiev K. Tezkor-kuch sport turlarining boshlang‘ich tayyorgarlik bosqichida sportchilarni saralash xususiyatlari ... 162
Nuriddinov A. Sportda zamonaviy innovatsion texnologiyalarni o‘qitish metodikasini takomillashtirish ... 166
Odilov M. Harbiy ta’lim sharoitlari va kursantlar stressi: adabiyot tahlili ... 169
Odilova M. Dual ta’lim tizimida konstruktiv kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik va didaktik shart-sharoitlari ... 173

Ollanazarova J. Manipulyatsiyani o‘rganishda kognitiv va sturukturaviy yondashuvlarning uyg’unlashuvi: reklama kommunikatsiyasining ta’siri 177
Omonova N. O‘zbek olimlari tadqiqotlarida bo‘lajak tarbiyachilarning kasbiy shakllanishi va refleksiv qobiliyatlar masalasining talqini 180
Ortikova P. Talaba qizlarda ijtimoiy faollikni rivojlantirishning tuzilmaviy-funksional modeli 183
Pulatxodjayeva S. Sharq va G‘arb faylasuflarining ma’naviy-axloqiy tarbiya haqidagi qarashlari 186
Raximova Y. Yusuf Hamadoniy asarlarida inson talqini 189
Reymbayeva G. Zamonaviy oliy ta’lim muhitida talabalar o‘rtasidagi shaxslararo munosabatlarning psixologik xususiyatlari 192
Saydullayev U. Mahkumlarni ozodlikka tayyorlash va ijtimoiy reintegratsiya qilishning falsafiy-huquqiy asoslari 192
Salayev T., Atabayev B. 16-17 yoshli gandbolchilarning maxsus tezkor-kuch tayyorgarligi usullari: qiyosiy tahlil va sportga moslashtirilgan Krossfit modelining nazariy asoslanishi 199
Sapayeva S., Masharipova X. Generativ sun’iy intellekt vositalarining ta’lim jarayonidagi didaktik imkoniyatlari 203
Tillayev A. Kriptografiya fanining “Klassik shifrlash algoritmlari” bo‘limini o‘qitishni sun’iy intellektga asoslangan simulyator ishlanmalardan foydalanish orqali takomillashtirish 207
Uzbekova S. Milliy madaniy yuksalishning ijtimoiy-ma’naviy omillari va avlodlararo madaniy davomiylik mexanizmlari 211
Umarova R. Beruniy tabiatshunoslik tadqiqotlarining naturfalsafiy asoslari: tabiat uzluksiz o‘zgaruvchi tizim sifatida 215
Xamdamova M. Теоретико-методические основы совершенствования процесса обучения биологии студентов педагогических ВУЗов 218
Xoliqov Y. Millatlararo madaniyat va bag‘rikenglikni axloqiy masalalari 221
Xudoynazarov I. Raqamli insonparvarlikda milliy qadriyatlar va madaniy mas’uliyat mezonlari 224
Ширу Л., Цзин Я. Применение искусственного интеллекта и технологий захвата движений в преподавании Тайцзицюань студентам в Китае 227
Yunusova M. Oliy ta’limda introversiv talabalarning individual-psixologik xususiyatlari va ularning pedagogik ahamiyati 230
Yusupova N. Muammoli ta’lim va tarixiy manbalar tahlili asosida bo‘lajak tarix o‘qituvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirish metodikasi 234

Filologiya

Abdullayev I. O‘zbek tilida turkumlararo ko‘chishning miqdoriy tavsifi: chegaraviy birliklar va transpozitsiya yo‘nalishlari 238
Абдуллаев М. Образ ростовщика в повести Садриддина Айни «Смерть ростовщика» и европейская традиция сатирического портрета Скупца 241
Absamadov B. Ingliz komik poetikasining G‘arb adabiy an’anasidagi tarixiy rivoji va zamonaviy transformatsiyasi 244
Amonkulova M. Mintaqaviy va global kontekstda media diplomatiya: O‘zbekistonning Markaziy Osiyo davlatlari bilan hamkorligi evolyutsiyasi (2017–2026-yillar) 248
Baxtiyarov M. Diniy diskursda teonimlarning qo‘llanilish pragmatikasi va kommunikativ strategiyalar 251
Gaybullayeva D. Phraseological units with proper names in uzbek literary texts: a semantic and stylistic analysis 254
G‘apparova M. Dahshat janrining adabiy-tipologik xususiyatlari va uning jahon adabiyotshunosligida o‘rganilishi 257
Dobilov U. Xulq-atvor ifodalovchi iboralarning lug‘atlarda berilishi 260
Yoqubova M. Raqamli muloqot nutqining zamonaviy tilshunoslikda tadqiqot obyekti sifatidagi o‘rni va ahamiyati 263
Jalolova G. Epistemic and deontic modality in daily horoscopes: a corpus-based study of english and uzbek 266
Zubaydullayeva S. Borrowings and anglicisms in contemporary uzbek fashion discourse 269
Иботова Х. Ingliz va o‘zbek tillarida nutqiy faoliyat fe’l larining semantik maydoni va pragmatik differensiallashuvi 272
Ibraximova D. Onomastik tarkibli iboralarning olam-tafakkur-lison modelidagi tahlili 275
Izomova M. Emotsionallikni frazeologik sathda ifodalanish xususiyatlari 278
Yo‘ldosheva M. Psixolingvistika – psixologiya va tilshunoslik integratsiyasi natijasida shakllangan mustaqil fan sifatida 281
Kurbonova G. Cho‘lponning “Kecha va kunduz” romanida qo‘llanilgan arxaizmlarning lisoniy xususiyatlari 284
Qurbanova Z. Somatik frazeologizmlarda «Tana – tafakkur – emotsiya – harakat» konseptual modeli: nemis va o‘zbek tillari qiyosida 287
Latifova K. Fransuz va o‘zbek tillarida «g‘azab» semali frazeologik birliklarning semantik va lingvomadaniy xususiyatlari 290
Mavlanova N. Pragmatic potential of emojis in internet discourse: a comparative analysis of illocutionary and perlocutionary aspects (based on english and uzbek language materials) 293
Mavlanova X. O‘zbek dramalar nutqining sotsiolingvistik xoslanishida dialektizmlarning ahamiyati (Sh.Boshbekovning “Temir xotin” dramasi misolida) 296
Mamatkulova S. Ichki hakammi yoki jamoa nazarimi: ingliz va o‘zbek tillarida vijdon konseptining baholovchi instansiyasi va ichki nazorat metaforikasi 299
Mardonova G. Ogahiy muxammaslarining mavzu jihatdan tasniflanishi 302
Muratbaeva A. Diskurs tushunchasiga lingvistik yondashuvlar 305
Pardayeva D. From folk legend to literary image: mythopoetic models of Amir Timur in uzbek and russian traditions 308
Rahmonova Z. Ravish valentligi va xususiy birikuvchilarning leksikografik talqini 311
Рузиева З. Видовая дифференциация глаголов в русской паремиологии 314
Ro‘ziyeva N. Graduonimiya tushunchasi va uning yondosh hodisalarga munosabati 317
Sevinova D. Shaxmat terminlarining struktur tadqiqi 320
Suyarova N. Ingliz va o‘zbek tillaridagi metaforik terminlarning semantik xususiyatlari 323
Turdiyeva I. Ijtimoiy tarmoqlar tilining leksik-grammatik xususiyatlari 326
Turdiyeva N. Luqmon Bo‘rixon hikoyalarida til va uslubning badiiy-estetik xususiyati 329
To‘xtamuratov F., Nuriddinov Sh. Muhsiniy she’riyatida badiiy san’atlarning qo‘llanishi 332
Fatkulina L. Морфологическая гибридизация в японской лексике: словообразовательное взаимодействие компонентов хираганы и катаканы у различных частей речи 336
Xodjayeva D. Korpus turlari va uni terminologik tadqiqotlarda qo‘llash tamoyillari 339
Khujaakhmatova Q. Bilingualism: modern speech models and issues of mental grammar 342
Elova D. Normativ matnda lingvistik shakl va huquqiy mazmun munosabati 346
Yunusova S. Siyosiy diskursning kommunikativ-intensional yo‘nalishi va unga xos nutqiy aktlar 349
Каримова С. Тематико-семантическая классификация паремий, обозначающих внешность, и их образные компоненты 352